

IL-HAMES SENA

L-ISTORJA (ĠENERALI)

IL- HIN: Siegħa u tliet kwarti

L-Isem: _____

Il-Klassi: _____

1. Hares sewwa lejn dawn is-sorsi u wieġeb il-mistoqsijiet dwarhom.

Sors A

Sors B

Sors C

Sors D

1.1 Ghid liema post storiku qed naraw f'sors A. _____ (1)

1.2 X'inhì d-differenza prinċipali bejn sors A u sors B?

_____ (1)

1.3 Għal xiex kien jintuża l-post li jidher f'sors A?

_____ (1)

1.4 Semmi kamra jew parti oħra minn dan il-post u għid kif kienet tintuża.

_____ (2)

1.5 Liema kumpless ta' tempji jidher f'sors B?

(*Haġar Qim, Imnajdra, Borġ in-Nadur, Tas-Silġ*)

1.6 Semmi **żewġ** karatteristiċi dwar il-mod ta' kif inbena l-kumpless ta' tempji f'sors B.

_____ (2)

1.7 Xi hsara tista' tigrri lil tempji bhal dawn li jidhru f'sors B?

_____ (2)

1.8 X'soluzzjoni tidher li saret f'sors C biex titnaqqas il-hsara li tista' ssir lil dawn it-tempji?

_____ (1)

1.9 Liema aġenzija tal-Gvern qed tieġu hsieb postijiet storiċi bhal dawn?

_____ (1)

1.10 F'liema mużew jinsabu esibiti dawn il-fdalijiet preistoriċi?

_____ (1)

1.11 Semmi **żewġ** tipi ta' fdalijiet preistoriċi li jidhru f'sors D.

_____ (2)

1.12 Għaliex żjara f'mużew bhal dan hija importanti?

_____ (1)

(Total: 16-il marka)

2. Hares sewwa lejn dawn is-sorsi u wara wieġeb il-mistoqsijiet dwarhom.

Sors E

Sors F

Sors G

2.1 Dawn huma tliet strutturi tipiċi li nsibuhom fil- _____ (1)

2.2 Semmi x'inhi l-binja li tidher f'sors E u għid x'kien l-użu tagħha.

_____ (2)

2.3 Semmi **żewġ** taqsimiet jew kmamar fil-binja ta' Sors E u għid x'kien l-użu partikolari waħda minnhom.

_____ (4)

2.4 Għaliex binjiet bħal dik ta' sors E saru popolari ħafna llum?

_____ (1)

2.5 Xi struttura qed tara f'sors F? _____ (1)

2.6 Għaliex struttura bħal din hija importanti? Semmi **tlit** raġunijiet.

_____ (3)

2.7 Xi ħsara tista' ssir lil struttura bħal dik ta' sors F? Semmi **żewġ** eżempji.

_____ (2)

2.8 Għaliex insibu ħafna kappelli bħal dik f'sors G?

_____ (1)

2.9 F'xi kappelli nsibu l-*ex voto*. X'tifhem bil-kelma *ex voto*?

_____ (1)

2.10 Semmi **żewġ** strutturi oħra li nsibu fil-pajsagġ Malti u għid x'kien l-użu tagħhom.

_____ (4)

2.11 Semmi **żewġ** problemi li qed ikerrhu l-pajsagġ Malti llum u għid kif dawn jistgħu jiġu evitati.

_____ (4)

(Total: 24 marka)

3. Aqra sewwa dan is-sors u wara wieġeb il-mistoqsijiet dwaru.

‘U l-identità kulturali tagħna tidher li ilha fil-kuxjenza Maltija għal żmien twil...Konna nazzjon għalina anki qabel ma konna indipendenti, hafna qabel ma konna indipendenti politikament. Meta Vassalli indirizza lin-nazzjon Malti, ma kienx qed johlq kunċett ġdid, kien qiegħed jazzarda jtkellem b’mod ċar u kuragġuż...Il-kultura tagħna hi għalhekk il-vera identità tagħna...Hu għaqli li ngħarblu u nistudjaw il-kultura tagħna għax hu dejjem fundamentali li tkun taf lilek innifsek. Speċjalment f’pajjiż bħal tagħna fejn l-influwenzi kulturali barranin li lqajna, kultant fixklu s-sens tal-vera identità tagħna...Għandna wkoll il-kultura tal-futur: il-kultura tagħna hi wahda hajja, u tirrispon di għat-tibdil.’

Sors addattat minn *L-Identità Kulturali ta’ Malta*, Ugo Mifsud Bonnici, p. xi-xii, 1989.

3.1 Semmi **tlit** elementi li jagħmlu parti mill-kultura ta’ nazzjon.

_____ (3)

3.2 Għal liema ġrajja qed jirreferi l-awtur bil-kliem ‘indipendenti politikament’ (vers 2)?

_____ (1)

3.3 Agħti **żewġ** eżempji ta’ kif diversi hakmiet barranin affettwaw il-kultura f’Malta?

_____ (2)

3.4 L-awtur jgħid li ‘l-kultura tagħna hi wahda hajja, u tirrispon di għat-tibdil’. Semmi **erba’** eżempji ta’ tibdil fil-kultura Maltija li daħlu f’dawn l-aħħar snin.

_____ (4)

(Total: 10 marki)

4. Aqra sewwa dan is-sors u wara wieġeb il-mistoqsijiet dwaru.

‘F’dak li għandu x’jaqsam mal-Kanal tas-Swejj, dan kollu kien ifisser, mela, li sehem Malta beda jiġi affettwat mhux biss...mit-tibdil teknoloġiku fil-mezzi tal-enerġija u fis-sengħa tan-navigazzjoni. Bada jiġi affettwat ukoll mill-fatt li hi kienet fus ewlieni fir-rotot tal-baħar...Malta fus ewlieni kienet u iżjed saret....matul il-Gwerra tal-Krimea hafna Maltin kienu stagħnew. Iktar importanti, l-Ingilterra rrealizzat kemm kienet reġgħet saret meħtieġa Malta, tant li bdiet tinvesti iżjed fiha...u ssostni l-infiq fil-preżenza militari.’

Sors addattat minn *Storja ta' Malta, It-Tielet Volum*, ta' Henry Frendo, p. 187-188, 2004.

4.1 Fejn jinsab il-Kanal tas-Swejj? _____ (1)

4.2 Għal liema raġuni nfetaħ dan il-kanal?

_____ (1)

4.3 Għaliex il-ftuħ ta' dan il-kanal kien importanti għal Malta?

_____ (1)

4.4 Għal liema tibdil teknoloġiku fil-mezzi tal-enerġija u fis-sengħa tan-navigazzjoni qed jirreferi l-awtur tas-sors?

_____ (1)

4.5 L-awtur isemmi l-Gwerra tal-Krimea. Xi rwol kellha Malta f'din il-gwerra?

_____ (2)

4.6 Għid kif xi Maltin stagħnew f'din il-gwerra.

_____ (1)

4.7 Għaliex l-Ingilterra rrealizzat li Malta kienet importanti għaliha?

_____ (1)

4.8 Sib xi frażi fis-sors li tispjega li Malta kellha 'ekonomija ta' fortizza'.

_____ (2)

(Total: 10 marki)

5. Imla l-kaxxi l-vojta tat-tabella kif mehtieg. Xi tweġibiet huma moghtija bhala eżempji.

	Dehra tal-fdal	Kif inhu maghruf	Ma' liema ċiviltà jaghmel	Il-belt jew il-pajjiż fejn jinsab	X'kien l-użu tieghu meta nbena
1					
2				Agrigento jew Sqallija	
3				Ateni jew Greċja	
4					
5		fdalijiet f' Sabrata			
6		l-Alhambra			

l: 20 marka)

otta 3 – 2013

Pagna 6 minn

[illegible]